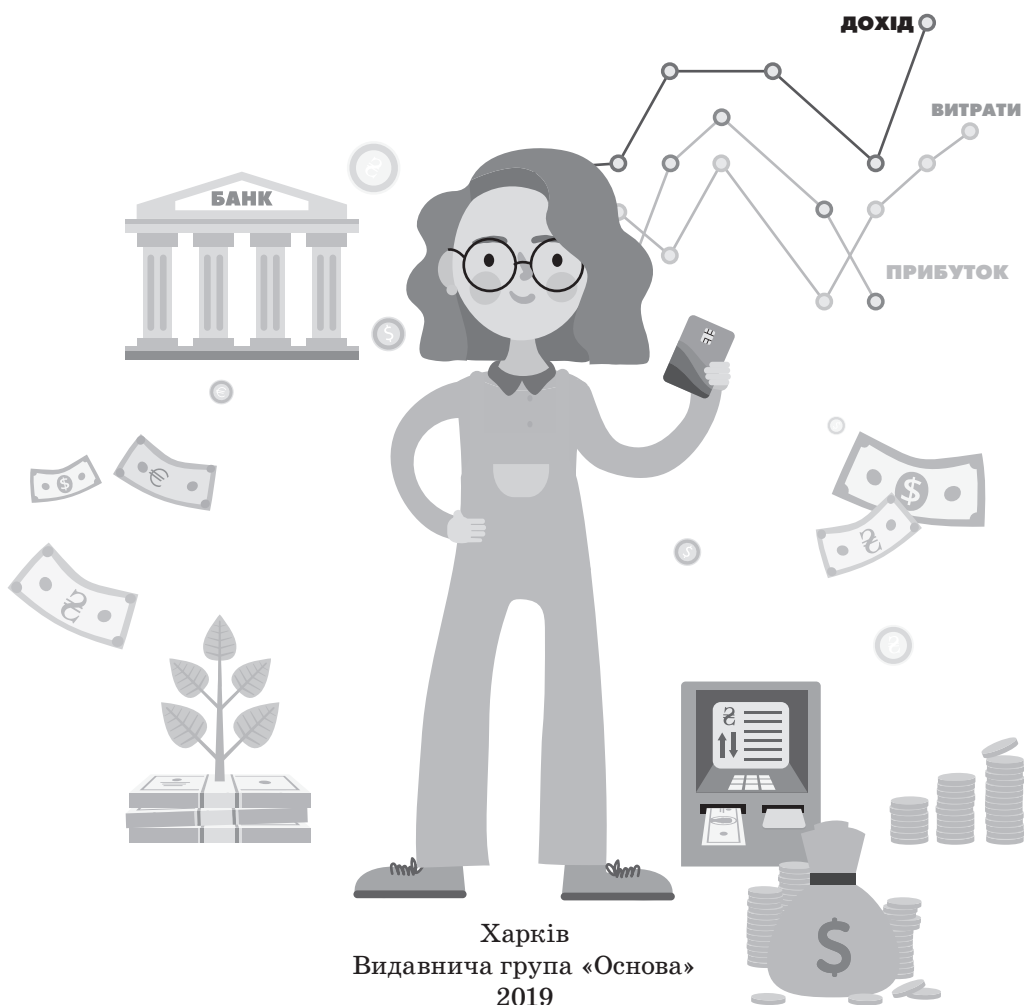

Сергій Біденко
Ірина Золотаревич

Цікаво про фінанси

Посібник серії «Шкільна бібліотека»
для 5–6 класів закладів
загальної середньої освіти

Харків
Видавнича група «Основа»
2019

УДК 336(035)
Б59

Рекомендовано
Міністерством освіти і науки України
(Наказ Міністерства освіти і науки України
від 04.09.2019 р. № 1178)

Видано за рахунок державних коштів.
Продаж заборонено

Біденко С.

Б59 Цікаво про фінанси : посіб. серії «Шкільна бібліотека» для 5—6 кл. закл. загальної середньої освіти / Сергій Біденко, Ірина Золотаревич. — Х. : Вид. група «Основа», 2019. — 127, [1] с. : іл., табл. — (Серія «Шкільна бібліотека»).

ISBN 978-617-00-3804-3.

Видання, складене як щоденник сучасного підлітка, доступно й захопливо розширює кругозір дітей у фінансовій і підприємницькій царинах, розповідаючи про функції грошей, про інфляцію, фінансову систему, про інвестування та кредитування, фінансові послуги; навчає, як управляти власними фінансами, планувати свій бюджет; дає корисні рекомендації з фінансової безпеки, онлайн-купівлі; допомагає формувати ключові компетентності підприємливості та фінансової грамотності відповідно до Концепції Нової української школи.

УДК 336(035)

ISBN 978-617-00-3804-3

© Сергій Біденко, Ірина Золотаревич, 2019
© Лук'янова Н. П., ілюстрації, 2019
© Кулініч С. Е., дизайн обкладинки, 2019
© ТОВ «Видавничка група “Основа”», 2019

Передмова	5
Частина 1. Навіщо людям гроші?	7
Історія про грошові прикмети	8
Як усе починалося, або Навіщо потрібні гроші та якими є їхні функції	15
Історія про те, що в конвертах можуть лежати не тільки гроші, а гроші є не тільки в конвертах. Види грошей	21
Грошові фонтани — це реальність! Як вони надихають на фінансове планування	28
Застосування функцій грошей на практиці	34
У гостях у фінансового директора Ігоря Вікторовича, за сумісництвом — Сашиного дядька. <i>Розмова про валюти, економіку, інфляцію, фінансову систему й державний бюджет</i>	38
Ще дещо про інфляцію	41
Частина 2. Управляємо своїми фінансами	43
Планування особистого бюджету та кишенькові гроші	44
Правило чотирьох конвертів	52
Частина 3. Фінансові послуги та операції	57
Реферат «Що таке фондові ринки»	58
Твір про причини багатства	60
Історії про банки й дослідження банківських послуг	64
Екскурсія вулицею Банковою	71
Про страхування та його користь	79
Частина 4. Витрачати гроші по-розумному	81
Кредити, їхні види й коли вони потрібні, а коли шкідливі. А також роздуми на тему економії	82

Історія про те, як навчити племінника економити	93
Як не стати жертвою шахраїв	97
Частина 5. Твоя фінансова безпека	103
Правила фінансової безпеки	104
Безпека платіжної картки та банкомата	107
Така зручна купівля в інтернеті	114
Частина 6. Як стати успішним?	117
Як планувати свою Мрію	118
Тест «Чи є в мене потенціал підприємця?»	120
Література	124
Додатки	125
Словник господаря фінансів і підприємця	125
Підказки до завдань	126

Одного разу школярці Вікторії батьки запропонували вести власний бюджет самостійно.

Визначили щомісячну суму й домовилися регулярно обговорювати фінансовий звіт.

Другою умовою такої співпраці стало ведення Вікою записника, до якого вона записуватиме всю нову й корисну інформацію про гроші.

Так розпочалася ця книга.

Віка мала навчитися планувати витрати, економити й навіть нарощувати капітал.

Вона багато дізналася і багато про що розмірковувала. Збрала безліч корисних матеріалів, ідей, нотаток, з якими можна ознайомитися в цій книзі.

А ще ви знайдете тут чимало найрізноманітніших історій про гроші, про купівлю та бюджети і про нас із вами.

Щоб було веселіше, цю книгу складено з життєвих історій.

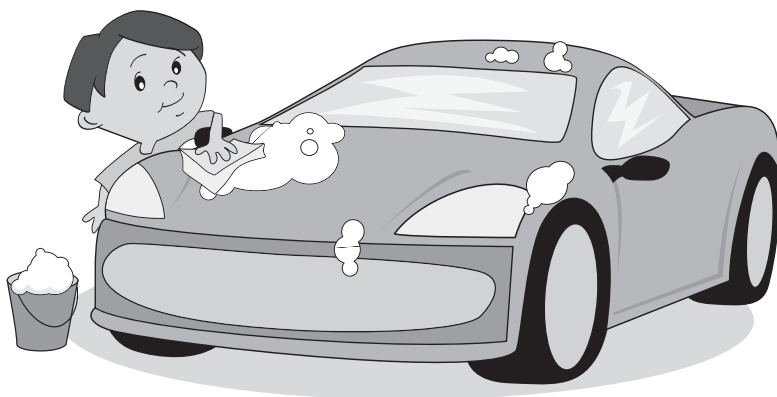
Навіщо
людям
Гроші?

ІСТОРІЯ ПРО ГРОШОВІ ПРИКМЕТИ

Найперша зірочка спалахнула в небі. Тільки-но заворіло, а вона вже нагадує, що восени сутеніє рано. Віка креслила таблички у своєму щоденнику, щось видаляла й додавала, потім дотяглася до телефону й зателефонувала Олександрі:

— Чи достатньо тобі твоїх кишенькових грошей? Я ось розмірковую, як розбагатіти...

— Дорогенька, чи відомо тобі, що дещо старший від нас хлопець нещодавно без жодної копійки став власником *Porsche*? Читаю: «17-річний американець завдяки сайту для безкоштовних оголошень за два роки обміняв старий телефон на кабриолет *Porsche*, при цьому не витративши жодного цента. Підліток спочатку розмістив повідомлення про продаж телефону. Згодом він обміняв смартфон на плеєр *iPod Touch*, а той — на ноутбук

MacBook Pro. Незабаром Ортез також позбувся лептопа, отримавши натомість гірський велосипед. Перший автомобіль він отримав ще на початку угод, однак був замолодий, щоби кермувати ним. Раніше за німецький кабриолет у нього з'явився двадцятирічний позашляховик Toyota, а потім — раритетний Ford Bronco 1975 року випуску. Останнього він вигідно обміняв на Porsche. Відзначимо, що американському підліткові далеко до 26-річного канадця Кайла Макдональда, який, почавши з обміну червоної скріпки, став власником двоповерхівки лише за один рік». Як тобі?! Це зі свіжих новин.

— Назад у минуле? — засміялася Віка.— До натурального обміну? Як мені все ж таки розбагатіти? Я вже почала збирати інформацію на тему багатства, щоб налаштуватися на потрібний лад. У мене тільки прикмет про гроші десятки! Я взагалі помітила, що з настанням фінансової кризи дотримуватись «грошових» прикмет почали навіть цілком серйозні люди, які ще вчора гордовито зауважували: «Усе це нісенітниця й забобони». Багато хто почав уважно ставитися до прикмет. Можливо, справді допомагає?

— Поділишся прикметами? — зацікавилася Олександрра.

— Будь ласка! Читаю: «Виконуючи різні дії з грошима, брати їх потрібно лівою рукою, давати правою. Якщо ви берете гроші в когось у борг, не забудьте сказати своєму позикодавцеві: «Щоби в мене завжди були та у вас примножувалися». Коли повертатимете суму, скажіть те саме, тільки навпаки: «Щоб у вас завжди були та в мене примножувалися». А ще: стежте за тим, щоб не протікали водопровідні крани й не дзюрчала вода в туалеті, яка нібито «вимиває» гроші».

— Ще б пак! — гмикнула Саша.— Чи відомо тобі, скільки сьогодні вода коштує, якщо сплачувати

за лічильником? Ось і «вимивання» — вода капає, а ти за неї платиш. До речі, мої батьки вже кілька місяців оплачують всі комунальні платежі через інтернет! Ти знала, що це можливо?

— Знала, так. Але тільки для сплати через інтернет потрібно мати платіжну картку — це два, а ще знати правила безпеки під час оплат онлайн — це раз.

— Ти сплутала послідовність, подружко! — засміялася Саша.

— А ось і ні,— сміючись відповіла їй Віка,— я говорю це свідомо! Я вважаю, що безпека понад усе. І до грошей слід ставитися серйозно! Чи відомо тобі, скільки ти витрачаєш на місяць?

ЗАВДАННЯ 1

Що тобі відомо про твої персональні витрати? Скільки саме грошей та на які твої особисті потреби витрачаєтє твоя сім'я і власне ти?

Знайди 30 хвилин для того щоб обчислити це ще до того, як почнеш працювати з книгою. Як підказку наводимо найтипівіші статті витрат підлітків. У тебе вони можуть відрізнятиса, і, можливо, ти захочеш щось змінити у переліку статей.

Твоє завдання: вписати у стовпчик «Сума на місяць» необхідну суму.

До речі, не забудь про витрати не щомісяця, а зрідка, раз на кілька років: наприклад, придбання верхнього зимового одягу чи взуття, мобільного телефону або комп'ютера. Ці витрати потрібно поділити на кількість місяців, що відповідає терміну використання придбанної речі. Наприклад, зимовий одяг зазвичай купують раз на рік. Тому суму слід поділити на 12 місяців і додати до середньої суми витрат на одяг на місяць.

Ми ще обов'язково обговоримо тему особистого бюджету! А заповнена таблиця тобі допоможе аналізувати.

Стаття витрат	Сума на місяць
Харчування (Приклад: харчування вдома, у школі, купівля ласощів (чипсів, шоколадок, жуйок))	
Одяг	
Транспорт (Приклад: проїзд у громадському транспорті)	
Зв'язок (Приклад: оплата мобільного зв'язку)	
Навчання (Приклад: оплата школи, гуртків і секцій, курсів, індивідуальних занять)	
Розваги (Приклад: вільний час, подарунки друзям)	
Вартісні придбання (Приклад: індивідуальна техніка, меблі, постільна білизна)	
Краса й здоров'я (Приклад: шампуні, креми, гелі для душу, спорт, перукарня)	
Непередбачені витрати	
Накопичення	

Джордж Орвелл

ФУНТИ ЛИХА В ПАРИЖІ Й ЛОНДОНІ

Плани щодо пошуку роботи зазнали краху. Потрібно було навчитися жити на шість франків на день, а це спочатку не дає змоги надто відволікатися. Саме тоді розпочався мій власний досвід убогої бідності, адже шість франків на день — це якщо не прірва злиднів, то цілком відчутний крок до неї. Шість франків — шилінг, із цією малістю обізнана людина в Парижі тримається. Проте справа мудрована.

Узагалі, цікаво — перші власні відчуття бідняка. Передчував, що рано чи пізно це наздожене, очікував, побоювався, готувався, стільки разів уявляв, а насправді все виявилось несподіванкою. Гадав, простота — ні, разючі складності. Гадав, кошмар — ні, похмура сіра нудьга. І особлива, суто бідняцька жалюгідність, про яку дізнаєшся, мимоволі навчаючись усіляких мізерних хитрощів, скнарості.

Відкриваєш ще одну обов'язкову супутницю злиднів — потаємність. Раптово скинутий на рівень шести франків на день, зізнатися в цьому, зрозуміло, соромишся, щосили намагаєшся вдавати, що все як і раніше. Хитруєш, удавшись до брехні, що обплітає по руках і ногах і поганенько допомагає. Припиняєш, наприклад, віддавати білизну до пральні, а на запитання пралі, яка зустріла тебе біля під'їзду, белькочеш щось безладно, і праля, переконана в тому, що

ти переметнувся до її конкурентки, від сьогодні є твоїм одвічним ворогом. Власник тютюнової крамниці наполегливо цікавиться, чому ти почав менше курити. Накопичуються листи, на які хотів би, та не можеш відповісти, оскільки дуже дорого коштують марки. І потім стіл — мабуть, мерзенніша проблема. На час кожної трапези йдеш нібито до ресторану й тиняєшся, споглядаючи голубів Люксембурзького саду. Провізію потім тягнеш до себе потайки, у кишенях. Харчуєшся хлібом із маргарином або ж хлібом із вином, причому навіть сорт продуктів визначається загальною брехнею. Хліб замість сірого купуєш житній, оскільки він хоч і дорожче, натомість круглий, тобто зручніший для контрабандної кишенькової доставки. На хліб — по франку на день. Іноді заради дотримання декору доводиться випити склянку — відповідно менше їжі на шістдесят сантиметрів.

Білизна набуває жахливого вигляду, закінчуються мило й леза для гоління. Необхідно підстригтися, результат самотійних спроб настільки дикий, що біжиш до перукаря, повертаючи доволі пристойний вигляд ціною денного раціону. З ранку до вечора брехня — і дається вона недешево.

З'ясовується крайня ненадійність шести франків на день. Підступні лиха раз у раз позбавляють їжі. Витративши останні вісімдесят сантиметрів на кухоль молока, кип'ятиш його над спиртівкою, під час цієї процедури помічаєш клопа, що повзе по рукаву, клацаєш нігтем — гоп! комаха падає в молоко. Нічого не вдієш: молоко вихлюпуєш, сидиш голодним.

Ідеш до булочної купити фунт хліба, чекаєш, поки попереду відпускають теж фунт. Але невдала продавчиня відрізує трохи більше: «Pardon, monsieur,— щобече вона,— ви не проти, якщо більше на два су?». Хліб по франку за фунт, у кишені рівно франк. Уявивши, що й тобі раптом запропонують доплатити два су, змусивши зізнатися у їхній відсутності, рятуєшся панічною втечею. Лише багато годин потому наважишся знову зайти сюди за хлібом.

Маєш намір франк витратити на кілограм картоплі, проте одна з монет виявляється бельгійською, тому продавець овочів відмовляється її брати. Вислизаєш із крамниці, щоби вже ніколи там не з'являтися.

Джерело: www.book-online.com.ua